

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Etyka zawodu psychologa
Wydział	Wydział Nauk Społecznych i Filologii
Kierunek	Psychologia
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	jednolite studia magisterskie
Forma studiów	studia stacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	3
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	24 godz.
Cykl dydaktyczny	2024/2025 zimowy
Semestr studiów	5
Rok studiów	3
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2026/2027
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr Marek Majczyna (e-mail: mmajczyna@uafm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Wykład
5	24 godz. 3 ECTS

2. Cele przedmiotu

C1	Celem przedmiotu jest przedstawienie problemów etycznych pojawiających się w psychologii w odniesieniu do różnych obszarów działania i pracy psychologa oraz zapoznanie studentów z obowiązującymi w psychologii standardami etycznymi oraz wskazaniem ich zastosowań w konkretnych sytuacjach zawodowych. Drugim celem kursu jest rozwijanie wśród studentów wrażliwości etycznej niezbędnej przy rozwiązywaniu problemów etycznych, z którymi zetkną się w pracy psychologa.
----	--

3. Wymagania wstępne

Ukończenie II roku studiów psychologicznych.

4. Opis efektów uczenia się

W1	Wiedza: zna sposoby definiowania etyki i moralności oraz głównych zagadnień etycznych: konflikt, kryzys, dylemat. Ma podstawową wiedzę z zakresu systemów etycznych od starożytności do współczesności.	EUK7_W1, EUK7_W2, EUK7_W3, EUK7_W4, EUK7_W5, EUK7_W7, EUK7_W9
W2	Wiedza: ma uporządkowaną wiedzę w zakresie standardów etycznych zaproponowanych przez PTP w odniesieniu do różnych obszarów działalności psychologa. Zna sposoby rozwiązywania etycznych dylematów w pracy m.in. psychoterapeuty, biegłego sądowego, badacza. Wie i rozumie to, że nadrzędną wartością w pracy psychologa pozostaje kierowanie się dobrem klienta.	EUK7_W1, EUK7_W2, EUK7_W3, EUK7_W4, EUK7_W5, EUK7_W7, EUK7_W9
U1	Umiejętności: rozumie znaczenie aktualizowania i poszerzania wiedzy psychologicznej i metodologicznej, ze względu na etyczne konsekwencje w procesie diagnozowania i opiniowania. Rozumie etyczny aspekt współpracy między ekspertami z innych dziedzin nauki w procesie pomocy człowiekowi.	EUK7_U1, EUK7_U2, EUK7_U4, EUK7_U5
U2	Umiejętności: potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu etyki zawodu psychologa do analizowania sytuacji społecznych, które stwarzają problemy natury etycznej.	EUK7_U1, EUK7_U2, EUK7_U4, EUK7_U5
U3	Umiejętności: potrafi wykorzystać wiedzę o etycznych aspektach zawodu psychologa w różnych dziedzinach związanych z działalnością zawodową, oraz potrafi wykorzystać wiedzę w kształtowaniu postaw i zachowań etycznych u innych osób.	EUK7_U1, EUK7_U2, EUK7_U4, EUK7_U5, EUK7_U7
K1	Kompetencje społeczne: wykazuje gotowość do przestrzegania zasad etyki zawodowej w pracy, w kontaktach z innymi psychologami oraz w relacjach z osobami badanymi.	EUK7_KS1, EUK7_KS2, EUK7_KS3, EUK7_KS4, EUK7_KS5, EUK7_KS6
K2	Kompetencje społeczne: dba o to, aby opinia o zawodzie psychologa miała społecznie pozytywny wydźwięk, a zawód psychologa był spostrzegany jako zawód zaufania publicznego.	EUK7_KS1, EUK7_KS3, EUK7_KS4, EUK7_KS5, EUK7_KS6
K3	Kompetencje społeczne: rozwija w sobie wrażliwość na to, aby dostrzegać w różnych sytuacjach (np. badaniach naukowych, pomocy psychologicznej, psychoterapii) niebezpieczeństwo przekroczenia granic etycznych. Jest gotów do reagowania i interweniowania w sytuacji cierpienia drugiego człowieka.	EUK7_KS1, EUK7_KS2, EUK7_KS3

5. Treści programowe

Wykład (24 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 5)
Wyk1	Etyka jako filozoficzny namysł nad funkcjonowaniem człowieka, zarówno w wymiarze indywidualnych jak i relacyjnym. Źródła i sposoby badania fenomenu etycznego („etyka jako sztuka życia”) oraz moralności. Podstawowe stanowiska w etyce od starożytności do czasów współczesnych. Antropologiczne i aksjologiczne podstawy etyki – od teorii ku praktyce.
Wyk2	Etyka zawodu psychologa – etyka psychologiczna – psychologia a etyka. Konteksty psychologiczne w oświeceniu etycznym (zdrowie psychiczne/moralne, poczucie własnej wartości, integracja, autonomia, poczucie sprawstwa, podmiotowość, samorozwój, relacje społeczne). „Etyczna wrażliwość” psychologów i psychologii – człowiek jako „przedmiot badania psychologicznego”.
Wyk3	Podstawowe zasady etyczne w zawodzie psychologa. Działanie na rzecz dobra klienta i nieszkodzenie mu. Zawodowa odpowiedzialność i uczciwość indywidualna i społeczna, respektowanie praw człowieka i poszanowanie jego godności. Kodeksy etyczne Polskiego Towarzystwa Psychologicznego: „Kodeks etyczno-zawodowy psychologa” (1991) i „Kodeks etyczny psychologa” (2018). Definicja zawodu zaufania publicznego.
Wyk4	Ogólne zasady etyczne psychologa jako badacza i nauczyciela akademickiego. Analiza problematyki z uwzględnieniem klasycznych eksperymentów w historii psychologii. Psycholog wobec osób uczestniczących w badaniach naukowych: między poprawnością metodologiczną a poprawnością etyczną. Powinności psychologa wobec członków społeczności naukowej. Nauczanie etyki na studiach psychologicznych oraz wykorzystywania wiedzy psychologicznej w innych obszarach aktywności zawodowej.

Wyk5	Etyczne konteksty w prowadzeniu diagnozy psychologicznej. Cele diagnozy, dokumentacja psychologiczna, stosowanie wybranych narzędzi badania psychologicznego. Formułowanie opinii i orzeczeń psychologicznych. Analiza wybranych przypadków diagnozy psychologicznej w oświetleniu zasad etycznych. Rola czynników osobowościowych zarówno psychologa, jak i osoby diagnozowanej.
Wyk6	Etyczne konteksty i najważniejsze zasady etyczne w psychoterapii i poradnictwie psychologicznym. Zaufanie interpersonalne. Kontrakt – zasady i konflikty. Pomoc psychologiczna – zakres i ograniczenia. Poufność i tajemnica zawodowa. Niebezpieczeństwa związane ze specyficzną rolą psychoterapeuty. Kontrola i wsparcie merytoryczne ze strony superwizora i dbałość o własną kondycję psychiczną psychologa.
Wyk7	Specyficzne problemy i dylematy etyczne w pracy psychologa. Psycholog jako biegły sądowy. Etyczne aspekty pracy psychologa z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi w kontekście pracy biegłego sądowego. Zasady opracowywania ekspertyz i opinii psychologicznych oraz zasady etyczne udzielania informacji zwrotnej o wynikach uzyskanych w badaniach. Dylematy etyczne w pracy z osobami starszymi, ciężko chorymi i umierającymi. Poradnictwo psychologiczne na odległość. Etyczne aspekty rozmów telefonicznych, kontaktów przez Internet, korespondencji w formie e-maili lub odpowiedzi na listy zamieszczone w popularnych magazynach psychologicznych. Zagrożenia etyki pracy psychologa w mediach i działalności reklamowej.
Wyk8	Rozwój osobisty psychologa. Powrót do etycznych źródeł i podstaw dla „bycia sobą” i równoczesnego „bycia w roli” społecznej i zawodowej. Kompetencje psychologa: personalne i merytoryczne. Aktualizowanie wiedzy i warsztatu psychologicznego. Rozwiązywanie konfliktów i dylematu etycznych w psychologii – analiza przypadków naruszeń postępowania etycznego psychologa w kontaktach z osobami uczestniczącymi w aktywności zawodowej psychologa.

6. Metody dydaktyczne

Wykład	
M1	Analiza przypadków
M2	Analiza tekstów
M17	Prezentacja multimedialna
M19	Studium przypadku
M20	Wykłady
M11	Wykorzystanie nowoczesnej technologii teleinformatycznej (efekt szkolenia zrealizowanego w ramach projektu O poprawie kompetencji – program rozwoju kadry akademickiej Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego)

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Wykład	24 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	51 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	75 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	3 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Przygotowanie pracy zaliczeniowej (ok. 2000-2500 słów) osobistych rozważań skoncentrowane wokół jednego z tematów (do wyboru przez Osoby Studiujące na kanwie filmu lub tekstu):

A. Temat pracy pisemnej na podstawie filmu – „Prof. Tadeusz Kotarbiński, ‘Ku wewnętrznej pogodzie’” (https://www.youtube.com/watch?v=INDAVo3jQ_E):

1. „Liczę, że mnie nie zawiedziesz” – charakterystyka uczciwości.
2. Oczystości serca – podstawy etyki dla ludzi o różnych światopoglądach.
3. Pomoc osobie potrzebującej – jako sytuacja, w której budzi się i kształtuje sumienie.
4. Wyzbycie się nienawiści – jako podstawowe wymaganie miłości bliźniego.
5. Rozumna walka z cierpieniem – jako przejaw etyki obowiązku.

B. Temat pracy pisemnej na podstawie tekstu – Lazari-Pawłowska, I. (1980/1992). Kręgi ludzkiej wspólnoty. W: I. Lazari-Pawłowska, Etyka. Pisma wybrane (Biblioteka Etyczna) (s. 15-31). Wrocław-Warszawa-Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo:

1. Instrumentalne traktowanie człowieka.
2. Godność człowieka a egoizm gatunkowy.
3. Rozum i sumienie.
4. Samoistna wartość jednostki ludzkiej.

Wykłady (Egzamin końcowy / Zaliczenie końcowe)	
Na ocenę 5:	100% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 4,5:	90% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 4:	80% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 3,5:	70% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)
Na ocenę 3:	60% ocena z pracy zaliczeniowej (kryterium: merytoryczne, językowe, edycyjne)

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. Brzeziński, J.M., Chyrowicz, B., Toeplitz, Z., Toeplitz-Winiewska, M. (2017). Etyka zawodu psychologa. Wydanie nowe. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Margasiński, A., Probucka, D. (red.) (2004). Etyka. Psychologia. Psychoterapia. Kraków: Wydawnictwo Aureus.

Literatura uzupełniająca

1. Hołówka, J. (2001). Etyka w działaniu. Warszawa: Prószyński i S-ka.
2. Filek, J. (2014). Etyka. Reinterpretacja. Kraków: TYNIEC Wydawnictwo Benedyktynów.
3. Jaśtał, J. (red.) (2004). Etyka i charakter (Biblioteka Principia). Kraków: Wydawnictwo Aureus. (tłum. J. Jaśtał).
4. Uliński, M. (2012). Etyka troski i jej pogranicza. Kraków: Wydawnictwo Aureus.
5. Warren, M.A. (1997/2019). Status moralny. Obowiązki wobec osób i innych istot żywych (Kim jest człowiek?). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. (tłum. S. Tokariew).
6. Delsol, C. (2008/2011). Czym jest człowiek? Kurs antropologii dla niewtajemniczonych. Kraków: Wydawnictwo Znak. (tłum. M. Kowalska).

Publikacje prowadzącego

1. Majczyna, M. (2011). „Warunki” i „sytuacje” człowieka dorosłego. W: A. Tokarz (red.), Pamięć. Osobowość. Osoba. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Annie Gałdowej (s. 177-188). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
2. Majczyna, M. (2016). Sytuacja psychologiczna jako wyraz aktywności własnej człowieka. Czasopismo Psychologiczne, 22(1), 37-45. <https://doi.org/10.14691/CPPJ.22.1.37>.